

CULTURA CLÁSICA 4º ESO

CULTURA CLÁSICA 4º ESO

CURSO 2022-2023

DEPARTAMENTO DE GREGO

Programación correspondente ao Departamento de Grego para o curso de CUARTO da ESO na materia optativa de Cultura Clásica.

No presente curso impártese nun grupo.

Profesora que imparte a materia:

Carmen Vilariño Agras profesora do Departamento de Grego

1- INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A materia de Cultura Clásica ten como obxectivo primordial achegar o alumnado ao estudo das civilizacións grega e latina nos ámbitos literario, artístico, filosófico, científico, sociopolítico e lingüístico, de xeito que poida tomar conciencia da influencia, o mantemento e a presenza destes aspectos na cultura occidental, e comprender a súa identidade cultural, así como as manifestacións que a definen.

A través de Cultura Clásica preténdese iniciar o alumnado nun exercicio de reflexión e a análise sobre as bases en que descansan realidades moi importantes da nosa cultura, confrontándoas co que coñecemos como legado clásico: un patrimonio común que debe ser considerado irrenunciable para os cidadáns e as cidadás de Europa.

..

Neste estudo englobase os bloques propostos: xeografía, historia, mitoloxía, relixión, arte, sociedade e vida cotiá, e literatura. Todos eles irán enfocados a iniciar o alumnado no coñecemento dos aspectos máis característicos da cultura grecorromana, de xeito que a través do seu estudo sexa quen de analizar e comprender os trazos comúns e os que son diversos, valorar a herdanza clásica e respectar o patrimonio cultural da humanidade. Para sentar as bases deste estudo pártese da necesidade de coñecer o marco xeográfico e histórico en que se desenvolveron as civilizacións grega e romana ao longo do tempo, orixe da civilización occidental. O estudo das relixións grega e romana presta atención ás manifestacións máis significativas da relixiosidade oficial, os cultos públicos e privados, as manifestacións deportivas relacionadas, as festividades relixiosas e os valores culturais asociados a ela. Dentro deste apartado sitúase o capítulo da mitoloxía, no que se aborda a construción do imaxinario colectivo europeo, grazas ás narracións míticas e lendarias, o mundo dos deuses e dos heroes, e o seu mantemento na cultura contemporánea.

Especial atención merecen as manifestacións artísticas que nos legaron as civilizacións grega e romana, que serviron e serven de modelo a moitas das producións actuais. Entre elas cómpre salientar, por unha banda, as relativas ás artes plásticas, concretamente á arquitectura, á escultura e ás artes decorativas, e, pola outra, á literatura, cuxa configuración en xéneros determina toda a nosa tradición literaria, grazas ao acervo de temas, tópicos e recursos estilísticos empregados polos seus autores e polas súas autoras.

Dedícase un apartado á sociedade e á vida cotiá, dentro do cal se tratan aspectos como a organización política e social do mundo grecorromano, as clases sociais, a vida pública e privada, e os valores cívicos que se transmitiron á cultura occidental.

En todo os bloques de contidos vai implícito o estudo inescusable do mantemento do legado clásico na actualidade, co que se pretende analizar todos os elementos desta herdanza clásica que continúan a ser referentes na nosa cultura.

, A comunicación lingüística é a competencia clave con máis presenza ,os contidos da materia fomentan, tamén, a expresión a través da comunicación textual, oral, audiovisual e dixital.

A presenza das novas tecnoloxías da información e da comunicación no mundo actual debe aproveitarse como unha vantaxe para o labor cotián na aula, traballando, deste xeito, a competencia dixital. A procura de información guiada polo profesorado facilita o desenvolvemento do espírito

crítico e o achegamento persoal ao coñecemento. Nesta liña, tamén hai que salientar a importancia do traballo da competencia en aprender a aprender, xa que o alumnado está iniciándose na selección, na avaliación, na comprensión e na produción de información cada vez máis complexa. A perseveranza, os hábitos de estudo, a autonomía e o traballo en equipo son capacidades que se poden afianzar neste capítulo.

A descuberta da historia do mundo grego e do romano a través dos seus fitos máis salientables no ámbito da política, a sociedade e a vida cotiá axudarán a potenciar as competencias sociais e cívicas, así como a competencia en sentido da iniciativa e espírito emprendedor, por medio da planificación de proxectos en equipo, reforzando os conceptos dos valores democráticos, a participación cidadá e a toma de decisións responsables.

Unha visión global da xeografía e historia de Grecia e Roma impulsará o alumnado a comprender os procesos de cambio desde o mundo antigo ata a actualidade, traballando, tamén, a competencia matemática e as competencias básicas en ciencia e tecnoloxía, que capacitan para a análise de fenómenos complexos, o razoamento lóxico e o rigor científico.

A aproximación ás manifestacións artísticas e literarias do mundo clásico permite o desenvolvemento da competencia en conciencia e expresión culturais, xa que un dos obxectivos principais da materia é a constatación do mantemento das súas pegadas na actualidade.

A materia de Cultura Clásica pode significar para o alumnado de educación secundaria unha excelente vía de achegamento á posta en valor do noso patrimonio cultural, que se aloxa nos restos arqueolóxicos, nos museos e mesmo no contorno cotián, así como nas manifestacións máis inmateriais da cultura grecorromana, como o pensamento, as crenzas, a mitoloxía, a estética e a ética.

2-CONTRIBUCIÓN A CONSECUCIÓN DAS COMPETENCIAS ATRAVÉS DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

A comunicación lingüística é a competencia clave con máis presenza ,os contidos da materia fomentan, tamén, a expresión a través da comunicación textual, oral, audiovisual e dixital.

A presenza das novas tecnoloxías da información e da comunicación no mundo actual debe aproveitarse como unha vantaxe para o labor cotián na aula, traballando, deste xeito, a **competencia dixital**. A procura de información guiada polo profesorado facilita o desenvolvemento do espírito crítico e o achegamento persoal ao coñecemento. Nesta liña, tamén hai que salientar a importancia do traballo da competencia en aprender a aprender, xa que o alumnado está iniciándose na selección, na avaliación, na comprensión e na produción de información cada vez máis complexa. **A perseveranza, os hábitos de estudo, a autonomía e o traballo en equipo** son capacidades que se poden afianzar neste capítulo.

A descuberta da historia do mundo grego e do romano a través dos seus fitos máis salientables no ámbito da política, a sociedade e a vida cotiá axudarán a potenciar as competencias sociais e cívicas, así como a competencia en sentido da iniciativa e espírito emprendedor, por medio da planificación de proxectos en equipo, reforzando os conceptos dos valores democráticos, a participación cidadá e a toma de decisións responsables.

Unha visión global da xeografía e historia de Grecia e Roma impulsará o alumnado a comprender os procesos de cambio desde o mundo antigo ata a actualidade, traballando, tamén, **a competencia matemática e as competencias básicas en ciencia e tecnoloxía**, que capacitan para a análise de fenómenos complexos, o razoamento lóxico e o rigor científico.

A aproximación ás manifestacións artísticas e literarias do mundo clásico permite o desenvolvemento da **competencia en conciencia e expresión culturais**, xa que un dos obxectivos principais da materia é a constatación do mantemento das súas pegadas na actualidade.

CULTURA CLÁSICA 4º ESO

A materia de Cultura Clásica pode significar para o alumnado de educación secundaria unha excelente vía de achegamento á posta en valor do noso patrimonio cultural, que se aloxa nos restos arqueolóxicos, nos museos e mesmo no contorno cotián, así como nas manifestacións máis inmateriais da cultura grecorromana, como o pensamento, as crenzas, a mitoloxía, a estética e a ética.

É evidente que a aprendizaxe por competencias non pode ir desligado dos obxectivos que se pretenden conseguir nunha materia determinada. Desta forma, establécese unha relación entre obxectivos e contribución ao desenvolvemento de competencias que sen ser exclusiva, si podemos establecer de forma clara como predominante. Na seguinte táboa establécense as conexións existentes entre os obxectivos da materia Grego I e o desenvolvemento dunha determinada competencia

3-Contidos, criterios de Avaluación e estándares de aprendizaxe avaliáveis

Bloque 1. Xeografía

Contidos	
Marco xeográfico das civilizacións grega e romana.	
Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
1. Localizar nun mapa hitos xeográficos e enclaves concretos relevantes para el conocimiento das civilizacións grega e romana.	1.1 Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúan en distintos períodos as civilizacións grega romana, delimitando o seu ámbito de influencia, establecendo conexións con outras culturas próximas e situando con precisión puntos xeográficos, cidades o restos arqueolóxicos coñecidos pola súa relevancia histórica.
2. Describir os marcos xeográficos en que se desarrollan as civilizacións grega e romana a lo longo de súa historia.	2.1 Enumera aspectos do marco xeográfico que poden ser considerados determinantes no desarrollo das civilizacións grega latina, e aporta exemplos para ilustrar e xustificar os seus plantexamentos.

Bloque 2. Historia

Contidos	
Marco histórico da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico. Marco histórico da civilización romana: Monarquía, República e Imperio.	
Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
1. Identificar, describir e explicar o marco histórico en que se desarrollan as civilizacións grega e romana.	1.2 Sabe enmarcar determinados feitos históricos nas civilizacións grega romana e no período histórico correspondente, poñéndoos en contexto e relacionándoos con outras circunstancias contemporáneas.

CULTURA CLÁSICA 4º ESO

<p>2. Coñecer as principais características de cada período da historia de Grecia e Roma, e saber situar nun eixe cronolóxico feitos históricos.</p>	<p>2.1 Distingue con precisión las etapas de la historia de Grecia y Roma, nombrando y situando en el tiempo los principales hitos asociados a cada una de ellas.</p> <p>2.2 Explica o proceso de transición que se produce entre as etapas da historia de Grecia e Roma, describindo as circunstancias que intervieñen no paso de unhas a outras.</p>
<p>3. Coñecer as características fundamentais da romanización de Hispania e Gallaecia.</p>	<p>3.1 Explica a romanización de Hispania e Gallaecia, describindo as súas causas e delimitando as súas fases.</p> <p>3.2 Enumera, explica e ilustra con exemplos os aspectos fundamentais que caracterizan o proceso da romanización de Hispania e Gallaecia, sinalando a súa influencia na historia posterior do noso país.</p>

Bloque 3. Mitoloxía

Contidos	
<p>O panteón grego e romano. Mitos grecolatinos. Os heroes. Relixión grega. Relixión romana: culto público e privado.</p>	
Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe avaliábeis
<p>1. Coñecer os principais deuses da mitoloxía grecolatina.</p>	<p>1.2 Nombrar coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os rasgos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia, explicando a súa xenealoxía e establecendo as relacións entre os diferentes deuses.</p>
<p>2. Coñecer os mitos os heroes grecolatinos, e establecer semellanzas e diferencias entre os mitos os heroes antigos os actuais.</p>	<p>2.1 Identifica dentro do imaxinario mítico deuses, semidioses e heroes, e explica os principais aspectos que os diferencian.</p> <p>2.2 Sinala semellanzas e diferencias entre os mitos da antigüedad clásica os pertencentes a outras culturas, comparando o seu tratamento na literatura o na tradición relixiosa.</p> <p>2.3 Reconoce referencias mitolóxicas en las artes plásticas, siempre que sean claras y sencillas, describiendo, a través del uso que se hace de éstas, los aspectos básicos que en cada caso se asocian a la tradición grecolatina.</p>
<p>3. Coñecer comparar as características da religiosidade e da relixión grega coas actuais.</p>	<p>3.1 Enumera e explica as principais características da relixión grega, poñéndoas en relación con outros aspectos básicos da cultura helénica e establecendo comparacións con manifestacións relixiosas propias de outras culturas.</p>
<p>4. Explicar os fundamentos de la religiosidade romana e distinguir a relixión oficial das manifestacións do culto privado.</p>	<p>4.1 Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, e explica os rasgos que lles son propios.</p>

Bloque 4. Arte

Contenidos	
Fundamentos da arte clásica. Arquitectura en Grecia e Roma: tipos de edificios e órdenes arquitectónicas. Escultura en Grecia e Roma: etapas, estilos e temáticas. Inxeniería romana: obras públicas e urbanismo. Vías romanas. Herencia clásica no patrimonio artístico.	
Criterios de evaluación	Estándares de aprendizaje e evaluables
1. Coñecer as características fundamentais da arte clásica relacionar manifestacións artísticas actuais con os seus modelos clásicos.	1.1 Recoñece os rasgos básicos da arte clásico nas manifestacións artísticas antigas e actuais. 1.2 Realiza exes cronolóxicos e sitúa neles aspectos relacionados coa arte grecolatina, asociándoos a outras manifestacións culturais ou a hitos históricos.
2. Identificar as características máis relevantes da arquitectura grecorromana en relación cos edificios máis singulares.	2.1 Recoñece as características esenciais das arquitecturas grega e romana, identificando en imáxenes a orden arquitectónico a que pertencen distintos monumentos, para razoar a súa resposta.
3. Coñecer as manifestacións escultóricas da arte grega e romana a lo longo da Antigüedad e identificar a súa temática.	3.1 Recoñece esculturas gregas e romanas en imáxenes, as encuadra en un período histórico e identifica nelas motivos mitolóxicos, históricos ou culturais.
4. Coñecer as creacións urbanísticas romanas, así como a súa rede viaria.	4.1 Describe as características, os principais elementos a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores.
5. Coñecer e saber localizar os principais monumentos clásicos do patrimonio español e europeo.	5.1 Localiza nun mapa os principais monumentos clásicos do patrimonio español europeo, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e a súa cronoloxía aproximada.

Bloque 5. Sociedade y vida cotidiana

Contidos	
Organización política en Grecia e en Roma. Sociedade en Grecia e Roma: clases sociais. A familia en Grecia e Roma. Vida cotidiana en Grecia e Roma: vivenda, hixiene, alimentación, vestiario e traballo. Espectáculos públicos en Grecia Roma.	
Criterios de Avaluación	Estándares de aprendizaxe avaliáveis
1. Coñecer as características das principais formas de organización política presentes no mundo clásico, e establecer semellanzas e diferencias entre elas.	1.1 Nombra as principais sistemas políticos da antigüedad clásica e describe, dentro de cada un, a forma de distribución e o exercicio do poder, as institucións, o papel que estas desempeñan e os mecanismos de participación política.

CULTURA CLÁSICA 4º ESO

<p>2. Coñecer as características e a evolución das clases sociais en Grecia e Roma.</p>	<p>2.1 Describe a organización das sociedades grega e romana, explicando as características das clases sociais e os papeis asignados a cada unha, relacionando estes aspectos cos valores cívicos da época comparándoos cos actuais.</p> <p>2.2 Describe as principais características e a evolución dos grupos que compoñen as sociedades grega e romana.</p>
<p>3. Coñecer a composición da familia os papeis asignados aos seus membros.</p>	<p>3.1 Identifica e explica os papeis que desempeña dentro da familia cada un dos seus membros, identificando e explicando a través de eles estereotipos culturais e comparándoos con os actuais.</p>
<p>4. Coñecer os rasgos máis relevantes da vida cotidiana en Grecia e Roma.</p>	<p>4.1 Identifica e describe os tipos de vivenda, o modo de alimentación, os hábitos de hixiene e o vestiario en Grecia e Roma.</p> <p>4.2 Identifica e describe formas de traballo as relaciona cos coñecementos científicos e técnicos da época, e explica a súa influencia no progreso da cultura occidental.</p>
<p>5. Identificar as principais formas de ocio da antigüedaed.</p>	<p>5.1 Describe as principais formas de ocio das sociedades grega e romana, analizando á súa finalidade, os grupos aos que van dirixidas e a súa función no desenvolvemento da identidade social.</p>
<p>6. Relacionar e establecer semellanzas e diferenzas entre as manifestacións deportivas da Grecia Clásica e as actuais.</p>	<p>6.1 Explica a orixe e a natureza dos Xogos Olímpicos, comparándoos e destacando a súa importancia con respecto a outras festividades deste tipo existentes na época, e comenta o seu mantemento no mundo moderno, establecendo semellanzas e diferenzas entre os valores culturais aos que se asocian en cada caso.</p>

DISTRIBUCIÓN DE LA MATERIA. TEMPORALIZACIÓN

Bloque 1: Grecia

Competencias clave, contidos, obxectivos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe avaliábeis

■ Competencias clave

	O mundo grego	<p>CD: Buscar información en distintas fontes e elaborar un PowerPoint.</p> <p>CI: Traballar en equipo.</p>
	Atenas	<p>CD: Buscar información en distintas fontes e elaborar un PowerPoint.</p> <p>CI: Traballar en equipo.</p>
	A sociedade en Atenas e Esparta	<p>CS: Reflexionar críticamente sobre a violencia e as guerras.</p> <p>CI: Reflexionar críticamente sobre a violencia e as guerras.</p> <p>CS: Comparar críticamente a condición da muller na Antigüedad e hoxe en día.</p> <p>CS: Referir aspectos que conforman unha sociedade concreta.</p>
	Alejandro Magno	<p>CD: Buscar información en distintas fontes.</p>
	Os deuses	<p>CD: Buscar información e imáxenes en distintas fontes.</p>

CULTURA CLÁSICA 4º ESO

Grecia		CL: Definir palabras.
	Os oráculos. Delfos	CD: Buscar información en distintas fontes. CM: Relacionar un fenómeno natural con unha creencia relixiosa. CI: Reflexionar sobre o propio comportamento e o dos demais.
	Os Xogos olímpicos	CD: Buscar información e imáxenes en distintas fontes. CM: Facer cálculos matemáticos. CI: Narrar como protagonista un conxunto de accións. CC: Relacionar probas deportivas con imáxenes artísticas.
	A <i>Ilíada</i>	CA: Extraer información en fontes diversas.
	A <i>Odisea</i>	CD: Buscar información en distintas fontes. CL: Explicar o significado de palabras. CS: Comprender os feitos e as circunstancias do mundo actual.
	O teatro	CD: Buscar información en fontes diversas. CI: Traballar en equipo.
A escultura grega	CD: Buscar información en fontes diversas. CC: Comparar esculturas gregas de diferentes periodos. CC: Extraer información de obras artísticas.	

2º TRIMESTRE

Bloque 2: Roma

Competencias clave, contidos, obxectivos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe avaliáveis

■ **Competencias clave**

Roma	A fundación de Roma	CD: Buscar información en distintas fontes. CM: Facer cálculos matemáticos.
	A cidade de Roma	CD: Buscar información en distintas fontes. CA: Sintetizar información nunha ficha.
	A República. A sociedade	CD: Buscar información en distintas fontes. CS: Comprender os feitos e as circunstancias do mundo actual. CS: Reconocer o paralelismo entre institucións políticas da Antigüidade e actuais.
	As guerras púnicas	CD: Buscar información en distintas fontes. CA: Elaborar un resúmen.
	Xulio César	CS: Coñecer a función dunha institución de goberno. CA: Elaborar un eixe cronolóxico. CL: Imaginar e escribir un diálogo.
	Os escravos	CD: Buscar información en distintas fontes. CS: Reflexionar críticamente sobre a escravitude. CI: Analizar o propio comportamento. CC: Interpretar obras artísticas.
	Anfiteatros e gladiadores	CC: Analizar un monumento da Antigüidade. CD: Buscar información en distintas fontes. CL: Identificar o significado de palabras latinas. CS: Reflexionar críticamente sobre a violencia na Antigüidade e na actualidade.
	Pompeya	CD: Buscar información en distintas fontes. CC: Coñecer o urbanismo e a arte da Antigüidade. CM: Describir un fenómeno natural.
	As termas	CD: Buscar información en distintas fontes. CI: Narrar como protagonista unha serie de accións.
	O emperador	CD: Buscar información en distintas fontes. CA: Sintetizar información en una ficha.

3º TRIMESTRE

Bloque 3: Hispania

Competencias clave, contidos, obxectivos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe avaliáveis

■ Competencias clave

Hispania	Mérida	CD: Buscar información e imáxenes en distintas fontes.
	As colonias romanas	CD: Buscar información e imáxenes en distintas fontes. CM: Determinar a situación xeográfica dunha cidade. CC: Valorar os vestixios da cultura clásica. CS: Comprender as funcións dun cargo administrativo.
	O exército	CD: Buscar información e imáxenes en distintas fontes e elaborar un PowerPoint. CM: facer cálculos matemáticos. CA: Comparar soldados de distintas épocas.
	As vías de comunicación	CL: Escribir un texto instructivo. CI: Diseñar itinerarios en función dun punto de partida e un de chegada. CM: Determinar as diferencias entre un mesmo elemento de épocas distintas. CD: Buscar información en diferentes fontes.
	A familia romana	CS: Reflexionar criticamente sobre a función da educación e a igualdade de oportunidades. CS: Reflexionar criticamente sobre o papel das mulleres na sociedade. CC: Extraer información dunha obra de arte.
	A casa romana	CC: Recoecer o patrimonio cultural.
	A relixión	CD: Buscar información e imáxenes en distintas fontes. CI: Traballar en grupo. CS: Interpretar o contido dunha plegaria.
	A morte en Roma	CD: Buscar información e imáxenes en distintas fontes. CA: Extraer información dunha obra literaria.
	O latín	CL: Buscar o significado de termos latinos e reflexionar sobre a evolución da súa forma e significado. CD: Buscar información en fontes diversas. CL: Identificar a filiación románica dunha lingua. CL: Recoñecer palabras latinas. CA: Clasificar diferentes linguas.
	A caída do Imperio romano	CD: Buscar información e imáxenes en distintas fontes. CM: Facer cálculos matemáticos.

4-METODOLOXÍA

:

* Favorecer a capacidade do alumnado para traballar por se mesmo, traballar en equipo e utilizar os métodos apropiados para a investigación.

* Relacionar os aspectos teóricos da materia con aspectos prácticos.

O proceso de ensino-aprendizaxe debe realizarse mediante as seguintes actividades aplicadas a cada tema:

* Actividades de introducción e motivación e coñecementos previos.

* Actividades de desenvolvemento: lectura e comentario de textos, exercicios de léxico,.

* Actividades de síntese e resumo: visualización do material cultural de cada tema mediante gráficos, paradigmas, esquemas e mapas.

* Actividades de recuperación, ampliación e visualización: exercicios de cada tema amplos e variados tocando os diferentes aspectos lingüísticos, culturais e literarios.

* **Actividades de recuperación:** destinada ao alumnado que plantexa problemas na asimilación dos contidos. Prepararanse exercicios de recuperación de dificultade graduada para os temas, esquematizando os temas culturais.

* **Actividades de ampliación:** destinada ao alumnado que tenendo superados os contidos poden facer actividades de ampliación e profundización, mediante traballos de investigación cultural, lecturas complementarias o ampliación de léxico grego.

* Actividades de avaliación adaptadas aos obxectivos e contidos dos temas

AVALUACIÓN INICIAL

Antes de empezar a profundizar na materia, evaluarase inicialmente os coñecementos previos do alumnado sobre o mundo clásico, adquirido nos cursos previos da ESO en aspectos tales como os históricos, culturais, xeográficos e literarios.

Valorarase tamén o grao de preparación na búsqueda de información e a súa posterior elaboración e o grao de dominio das TICs por parte dos alumnos, co fin de determinar o seu grao, para poder establecer as pautas do ensino - aprendizaxe.

PLAN DE REFORZO

Tendo en conta que a Cultura Clásica é unha materia que o alumnado cursa por primeira vez o plan de reforzo de aprendizaxes non adquiridos o curso anterior, basarase non tanto en reforzo de contidos senón en reforzo de competencias que na avaliación inicial poidéranse detectar como carentes.

Durante o primer trimestre intentaremos reforzar estas carências.

Metodoloxía :

- Actividades de introducción e motivación e coñecementos previos.
- Actividades de desenvolvemento: lectura e comentario de textos, exercicios de léxico,.
- Actividades de síntese e resumo: visualización do material cultural de cada tema mediante gráficos, paradigmas, esquemas e mapas.

Plan de reforzo individualizado

Vistos os resultados da avaliación inicial e analizados os informes individualizados do curso anterior o número reducido de alumnos permitirá desenvolver unha atención máis personalizada.

PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

- Lectura de textos clásicos traducidos tanto literarios como históricos.
- Elaboración dun caderno persoal .
- Lectura de textos clásicos adaptados diferentes xéneros.
- Visionado de películas e documentales de tema histórico o mitolóxicos.
- Realización dun traballo persoal, utilizando documentación variada.
- Recreacións en grupo de actividades da vida cotidiana do mundo greco-romano.
- Avaliación continua que responderá ao traballo do alumno na clase, a súa participación e asimilación dos novos conceptos que demostrará de modo oral e escrito.
- Valoración da participación do alumno na clase.

CULTURA CLÁSICA 4º ESO

- Análise do método de traballo do alumno: recollida de apuntes, realización de tarefas.

PORCENTAXES CUALIFICACIÓN

50% EXÁMENES

20% EXPOSICIONES ORAIS E TRABALLOS

20% DIARIO DE CLASE E PARTICIPACIÓN

10% ACTITUDE DO ALUMNO OU ALUMNA CARA A MATERIA

5-MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

LIBRO DE TEXTO

Cultura Clásica I ESO Editorial Casals

AULA VIRTUAL IES DO CASTRO CULTURA CLÁSICA

<https://www.edu.xunta.gal/centros/iesdocastro/aulavirtual/course/view.php?id=191>

RECURSOS MULTIMEDIA (TICS)

Páxinas web de interés.

www.culturaclásica.com

www.perseus.tufts.edu.com

<http://ludusliterarius.net>

6-Criterios de Avallación, cualificación e promoción do alumnado

- **De observación:**
  - Escalas de valoración (graduación).
  - Rexistros individuais (traballo diario, participación, etc.)
  - Rexistros do grupo (traballo dos seus membros, intervencións, etc.).
- **De interrogación:**
  - Cuestionarios (autoevaluación).
  - Entrevista.
- **Probas** (Obxectivas, de resposta libre):
  - Oraís.
  - Escritas.
  - Individuais.
  - Colectivas.

Independientemente dos instrumentos para evaluar que se elixan, as avaliacións deberían conter actividades variadas sobre conceptos, procesos e aplicacións que evalúen o nivel de comunicación lingüística adquirida por os estudantes.

Realización de probas específicas dos contidos aprendidos.

Tipos de probas:

- Exercicios e test conceptuais
- Mapas conceptuais.
- Esquemas.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN

- Coñecer os rasgos máis destacados da civilización greco-latina , en todos os seus aspectos, culturais , históricos, literarios.
- Recoñecer o valor da civilización greco-latina na nosa civilización e a herdanza recibida deles.

RECUPERACIÓN DE PENDENTES

Os alumnos e alumnas pendentes deberán realizar unos test cada evaluación :

- 1- test 1 –La Hélade
- 2- Test 2- El Imperio Romano
- 3- Test 3- Hispania Romana

Os tests estarán preparados tendo en conta os contenidos mínimos da materia.

CONTIDOS MÍNIMOS

- 1 -Marco xeográfico das civilizacións grega - romana.
- 2- Marco histórico da civilización grega: das civilizacións minoica e micénica ao mundo helenístico.
- 3-Marco histórico da civilización romana: Monarquía, República e Imperio.
- 4- O panteón grego e romano.
- 5-Mitos grecolatinos. Os heroes.
- 6-Relixión grega.
- 7-Relixión romana: culto público e privado
- 8-Organización política en Grecia e en Roma.
- 9-Sociedad en Grecia e Roma: clases sociales.
- 10-La familia en Grecia e Roma.
- 11-Vida cotidiana en Grecia e Roma: vivienda, hixiene, alimentación, vestuario e traballo.
- 12-Espectáculos públicos en Grecia e Roma.

Actividades complementarias e extraescolares

NO PROGRAMADAS NESTE CURSO

7- AVALIACIÓN DO PROCESO DE ENSINO

Ferramentas comúns de avaliación competencial

1. Rúbrica para avaliar os apuntes da clase
2. Rúbrica para avaliar a resolución individual de exercicios
3. Rúbrica para a avaliación dun examen
4. Rúbrica para avaliar mapas conceptuais
5. Rúbrica para avaliar a redacción e a presentación de traballos escritos
6. Rúbrica para avaliar a exposición oral de traballos
7. Rúbrica para avaliar o resúmen dunha lectura crítica
8. Rúbrica para avaliar un debate

Ferramentas para o tratamento da diversidade

1. Rúbrica para avaliar o tratamento da diversidade individual
2. Rúbrica para avaliar o tratamento da diversidade no grupo

AVALIACIÓN PRÁCTICA DOCENTE

1. Planificación.
2. Motivación do alumnado.
3. Desenvolvemento da ensinanza.
4. Seguimento e avaliación do proceso de ensino aprendizaxe.

PLANIFICACIÓN

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPUESTAS DE MELLORA
PLANIFICACIÓN	1. Programa a materia tendo en conta os estándares de aprendizaxe previstos nas leis educativas.		
	2. Programa a asignatura tendo en conta o tempo disponible para o seu desenvolvemento.		
	3. Selecciona e secuencia de forma progresiva os contidos da programación de aula tendo en conta as particularidades de cada un dos grupos de estudantes.		
	4. Programa actividades e estratexias en función dos estándares de aprendizaxe.		
	5. Planifica as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos ajustados a programación de aula e as necesidades e aos intereses do alumnado.		
	6. Establece os criterios, procedementos e os instrumentos de avaliación e autoavaliación que permiten facer o seguimento do progreso de aprendizaxe dos alumnos e alumnas.		
	7. Se coordina co profesorado doutros departamentos que poidan ter contidos afíns a súa materia.		

CULTURA CLÁSICA 4º ESO

MOTIVACIÓN DO LAUMNADO

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPUESTAS DE MELLORA
MOTIVACIÓN DO ALUMNADO	1. Proporciona un plan de traballo ao principio de cada unidade.		
	2. Plantexa situacións que introduzcan a unidade (lecturas, debates, diálogos...).		
	3. Relaciona os aprendizaxes con aplicacións reais o con a súa funcionalidade.		
	4. Informa sobre os progresos conseguidos e as dificultades encontradas.		
	5. Relaciona os contenidos e as actividades cos intereses del alumnado.		
	6. Estimula a participación activa dos estudantes na clase.		
	7. Promove a reflexión dos temas tratados.		

DESARROLLO DO ENSINO

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPUESTA DE MEIORA
DESARROLLO DA ENSEÑANZA	1. Resume as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha noa unidade o tema con mapas conceptuais, esquemas...		
	2. Cando introduce conceptos novos, os relaciona, si es posible, cos xa conocidos; intercala preguntas aclaratorias; pon exemplos...		
	3. Ten predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fora das clases.		
	4. Optimiza o tempo disponible para o desarrollo de cada unidade didáctica.		
	5. Utiliza axuda audiovisual o doutro tipo para apoiar os contidos na aula.		
	6. Promove o traballo cooperativo e mantene unha comunicación fluida cos estudantes.		
	7. Desenvolla os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.		
	8. Plantexa actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.		
	9. Plantexa actividades grupais e individuais.		

SEGUIMIENTO E AVALIACIÓN DO PROCESO ENSINO APREDIZAXE

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPUESTAS DE MEJORA
SEGUIMIENTO E AVALUACIÓN DEL PROCESO DE ENSEÑANZA APREDIZAXE	1. Realiza a avaliación inicial ao principio de curso para axustar aa programación ao nivel dos estudantes.		
	2. Detecta os coñecementos previos de cada unidade didáctica.		
	3. Revisa, con frecuencia, os traballos propostos na aula fora della.		
	4. Proporciona a información necesaria sobre a resolución das tarefas e cómo pode melloralas.		
	5. Corrixe explica de forma habitual os traballos e as actividades dos alumnos e as alumnas, e da pautas para a mellora dos seus aprendizaxes.		
	6. Utiliza suficientes criterios de avaliación que atendan de maneira equilibrada a avaliación dos diferentes contidos.		
	7. Favorece os procesos de autoevaluación e coevaluación.		
	8. Propone novas actividades que faciliten aa adquisición de obxetivos cando estes no teñen sido alcanzados suficientemente.		
	9. Propone novas actividades de maior nivel cando os obxetivos teñen sido alcanzados con suficiencia.		
	10. Utiliza diferentes técnicas de avaliación en función dos contidos, o nivel dos estudantes, etc.		
	11. Emplea diferentes medios para informar dos resultados aos estudantes e aos pais.		

8-PROCEDIMENTOS ACREDITACIÓN COÑECEMENTOS

- **Observación:** atención ao proceso de aprendizaxe dos alumnos, dirixida a seleccionar información dacordo cos indicadores previamente fixados.
- **Interrogación:** preguntar directamente aquilo que se desexa saber mediante entrevista o cuestionario.
- **Análisis de tarefas:** é unha fonte de información proveitosa e útil que conleva unha enorme motivación.
- **Probas:** nas súas diversas modalidades (escritas, orais, individuais, colectivas).

9-AVALIACIÓN INICIAL

Antes de empezar a profundizar na materia, evaluarase inicialmente os coñecimentos previos do alumnado sobre o mundo clásico, adquirido nos cursos previos da ESO en aspectos tales como os históricos, culturais, xeográficos e literarios.

Valorarase tamén o grao de preparación na búsqueda de información e o seu posterior elaboración e o grao de dominio das TICS por parte dos alumnos, co fin de determinar o seu grao, para poder establecer as pautas de ensino - aprendizaxe.

10- MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

	TRATAMIENTO INDIVIDUAL	MEDIDAS	
DIVERSIDAD EN LA COMPRENSIÓN	Non ten ningunha dificultade para entender os contidos.	Seleccionar contidos cun grado maior de dificultade.	
	Entiende os contenidos, pero, en ocasións, resultanlle difíciles.	Seleccionar os contenidos significativos dacordo a súa realidade.	
	Ten dificultades para entender os contidos que se plantexan.	Seleccionar os contenidos mínimos e expoñelos simplificando a linguaxe e a información gráfica.	
DIVERSIDAD DE CAPACITACIÓN Y DESARROLLO	Non tienen dificultades (alumnos e alumnas de altas capacidades).	Potenciar estas a través das actividades que lle permitan poner en xogo as súas capacidades.	
	Ten pequenas dificultades.	Proponer tarefas nas que a dificultade sexa progresiva dacordo as capacidades que se vaian adquirindo.	
	Ten dificultades.	Seleccionar aquelas tarefas dacordo as capacidades do alumnado, que permitan alcanzar os contidos mínimos exigidos.	
INTERES	Mostra un gran interese e motivación.	Seguir potenciando esta	

		motivación e interés.	
	O seu interese e motivación non destacan.	Fomentar o interese e a motivación con actividades e tarefas variadas.	
	Non ten interese nin motivación.	Fomentar o interese e a motivación con actividades e tarefas máis procedimentais e cercanas a súa realidade.	
DIVERSIDAD EN LA RESOLUCIÓN DE PROBLEMAS	Encontra solucións aos problemas que se lle plantexan en todas as situacións.	Seguir fomentando esta capacidade.	
	Encontra solucións aos problemas que se lle plantexan nalgunhas situacións.	Proponer problemas cada vez con maior grado de dificultade.	
	Ten dificultades para resolver problemas nas situacións que se plantexan.	Proponer problemas de acordo a sus capacidades para ir desarrollándolas.	
DIVERSIDAD EN LA COMUNICACIÓN	Se expresa de forma oral e escrita con claridade e corrección.	Proponer tarefas que sigan perfeccionado a expresión oral e a escrita.	
	Ten algunha dificultade para expresarse de forma oral e escrita.	Proponer algunhas tarefas e debates nos que o alumnado tenga que utilizar expresión oral e escrita co fin de mejorarlas.	
	Ten dificultades para expresarse de forma oral e escrita.	Proponer actividades con nivel necesario para que o alumnado adquiera as ferramentas necesarias que le permitan mellorar.	

11-ELEMENTOS TRANSVERSALES

1-A comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e da comunicación, o emprendimento, a educación cívica e constitucional

2- Afianzar o desenvolvemento da igualdade entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade, e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato ou non discriminación por calquera condición ou circunstancia personal ou social. Del mesmo modo, desenvolver a aprendizaxe de prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida personal, familiar e social, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xusticia, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto por igual a os homes as mulleres, e as persoas con discapacidade, a pluralidade, e a prevención de calquera tipo de violencia. Prevención da violencia de xénero, de violencia contra as persoas con discapacidade e de calquera forma de violencia, racismo, xenofobia.

3- Afianzar o espírito emprendedor e a iniciativa empresarial a partir de aptitudes como a creatividade, a autonomía, a iniciativa, o traballo en equipo, a confianza en un mesmo e o sentido crítico.

EDUCACIÓN EN VALORES

A incorporación da educación en valores democráticos como contido nesta materia queda totalmente tratada. O estudo da historia, da arte, da literatura, da vida e as costumes da antiga Grecia e a civilización romana., ofrecen unha boa base para abordar os temas transversais, xa que por un lado Grecia e Roma foron as creadoras dos principios que seguimos considerando modélicos, como a democracia, a liberdade, e por outro lado presenta aspectos conflictivos como o esclavismo, a discriminación sexual o sometimento político duns pobos a outros. Por conseguinte o estudo da cultura grega e latina, permitirá a introducción dos temas transversais:

Acciones de contribución ao proxecto lector, al Plan TIC e ao plan de convivencia

As lecturas que se realizarán ao lngo do curso tanto de fragmentos como de obras completas, aportarán a contribución ao proxecto lector. Recomendaranse lecturas de obras onde a pervivencia do mundo clásico sexa visible.

12- ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Non contempladas para este curso.

13-MECANISMOS PARA AVALIAR A PROGRAMACIÓN

- A- Observar a adecuación dos contidos ao nivel do alumnado
- B- Adaptar os exercicios as evolucións dos alumnos
- C- Substituir ou variar contidos e a súa temporalización
- D- Observar a evolución positiva do alumnado
- E- Observar a correcta asimilación de contidos

A correcta evolución e progresiva do alumnado determinará a adecuación da programación e os contidos referidos nela. No caso de detectar algunha incidencia os contidos e a súa temporalización poderán ser variados nalgún momento e reflexados na programación de aula e na memoria final do curso

ANEXO

Transición ao ensino non presencial

Farase preferentemente a través da aula virtual do centro, determinaranse as tarefas a realizar polo alumnado garantindo a adquisición das aprendizaxes básicas e a avaliación continua.

1- Revisión de obxectivos e competencias.

Chegado o momento o departamento revisará en que punto da programación se pasa á docencia non presencial e faranse as modificacións oportunas tanto nos obxectivos coma nos estándares e competencias.

2. Identificación das aprendizaxes imprescindibles para a adquisición das competencias clave

Chegado o momento identificaranse as aprendizaxes necesarias para a adquisición das competencias claves.

3. Deseño de tarefas globáis.

Actividades de síntese e resumo:

- Visualización do material cultural de cada tema mediante gráficos, paradigmas, esquemas e mapas.
- Visionado de documentais e contestación a cuestionarios sobre eles.

4. Materiais e recursos didácticos

Utilizarase o libro de texto, vídeos explicativos , plataformas educativas, ferramentas web todo isto através da aula virtual do centro donde están registrados todos os alumnos/as os seus respectivos cursos e grupos e onde xa se está a traballar nestes momentos

. 5. Estratexias/procedementos e instrumentos de avaliación.

Avaluación continua que responderá ao traballo do alumno n tele docencia, a súa participación e asimilación dos novos conceptos que demostrará de modo oral e escrito

- Valorarase a actividade no presencial do alumno/a e o seu interese e conectividade durante a actividade no presencial
- Valorarase a entrega das tarefas nos prazos establecidos

- Valorarase a capacidade que alumna/o desenvolva nesa fase non presencial para aprender a aprender.

- Teranse en conta as probas obxectivas, cuestionarios e test .

No caso de confinamento de aulas e/ou alumnos por un período de tempo curto, seguirase o plan de continxencia do centro e se utilizarán os recursos e materiais sinalados neste apartado.

CULTURA CLÁSICA 4º ESO

Vigo 11 de setembro 2022

.

Asinado

Carmen Vilariño Agras